

Economische vooruitzichten getekend door de financiële crisis

De nieuwe economische vooruitzichten 2009-2014 voor België zijn opgesteld in een internationale context die gekenmerkt wordt door een financiële crisis en een daaruit voortvloeiende diepe economische recessie. Het internationaal macro-economisch scenario na 2010 is gebaseerd op een analyse van vorige financiële crisissen. Op basis daarvan wordt verondersteld dat de crisis niet zal gevolgd worden door een voldoende sterk conjunctuurherstel om het verlies aan economische activiteit goed te maken in de projectieperiode. Dit scenario gaat echter gepaard met uitzonderlijk grote onzekerheden.

Door de terugval van de wereldhandel bevindt de Belgische economie zich momenteel in de diepste recessie sinds de Tweede Wereldoorlog. De daling van de economische activiteit zou bijna 4 % bedragen in 2009. Het geleidelijk wegebben van de crisis zou in 2010 leiden tot een nulgroei. Onder impuls van de internationale conjunctuur zou de economische groei vanaf 2011 aantrekken tot gemiddeld 2,3 % per jaar tijdens de periode 2011-2014, een groeitempo dat vergelijkbaar is met dat van de laatste twintig jaar, maar sterker dan de voorbije zes jaar.

Na een piek in 2008 (gemiddeld 4,5 %), zou de Belgische inflatie, gemeten aan de hand van het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen, gemiddeld niet meer dan 0,3 % bedragen in 2009, vooral als gevolg van de spectaculaire daling van de energieprijzen. Op middellange termijn zou de inflatie opnieuw aantrekken, maar beneden 2 % blijven.

Voor het eerst sinds 1986, liet het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland een tekort optekenen in 2008. Ondanks de sterke daling van de internationale energieprijzen, zou dat tekort nog oplopen in 2009 (-1,4 % van het bbp) als gevolg van tegenvallende uitvoerprestaties en een binnenlandse vraag die ondersteund wordt door de overheidsuitgaven. In 2010 zou het nog steeds vrij ongunstig internationaal klimaat en de stijging van de internationale energieprijzen het lopend tekort verder doen toenemen (-2,3 % van het bbp). Het tekort zou pas vanaf 2011 enigszins krimpen.

De gevolgen van de bruske activiteitsafname voor de werkgelegenheid worden geleidelijk zichtbaar. De binnenlandse werkgelegenheid zou dit jaar gemiddeld met 37 000 eenheden dalen, terwijl voor 2010 een nog zwaarder verlies wordt verwacht van 53 000 eenheden. De economische opleving in 2011 zou niet veel banen opleveren. Pas vanaf 2012 zou de jobcreatie aanzienlijk worden (ruim 43 000 eenheden per jaar). Het arbeidsaanbod zou met 229 000 personen toenemen over de periode 2009-2014; die toename zou zowel worden ondersteund door demografische ontwikkelingen als door de stijgende activiteitsgraden van de vrouwen tussen 25 en 49 jaar en van de mannen en de vrouwen vanaf 50 jaar. Gegeven de evolutie van de werkgelegenheid en de stijging van het arbeidsaanbod, zou de werkloosheid (administratief concept, inclusief de niet-werkzoekende oudere werklozen) toenemen met 194 000 eenheden over de periode 2009-2011. De werkloosheidsgraad zou in drie jaar stijgen van 11,8 %

tot 15,2 %, een naoorlogs record. Vanaf 2012 zou er een lichte afname volgen, waardoor de werkloosheidsgraad uitkomt op 14,5 % in 2014.

De doelstelling inzake broeikasgasemissies uit het Kyoto-protocol zou ruimschoots worden behaald, onder meer andere door de sterke terugval van de industriële activiteit in de periode 2009-2010. De broeikasgasemissies zouden gemiddeld 125,7 miljoen ton CO₂-equivalenten bedragen over de periode 2008-2012 en dus ruim onder het vastgestelde plafond van 134,8 miljoen ton uitkomen. De doelstellingen om het energieverbruik en de broeikasgasemissies verder terug te dringen tegen 2020, die voor België werden gedefinieerd in het kader van het Klimaat/Energiepakket van de Europese Unie, vormen echter een nieuwe uitdaging.

De toename van het overheidstekort tijdens de recessie schrijft zich in binnen de aanbevelingen van de Europese Commissie om de automatische stabilisatoren te laten spelen en budgettaire maatregelen te nemen om de activiteit te ondersteunen. Het vorderingstekort van de gezamenlijke overheid zou 4,3 % van het bbp (14,8 miljard euro) bedragen in 2009 en 5,6 % van het bbp (19,4 miljard euro) in 2010. Het einde van de recessie zou dat tekort evenwel niet doen afnemen. Het zou zelfs verder oplopen tot 6,1 % van het bbp in 2012 en pas nadien licht dalen. Bij ongewijzigd beleid zou het primair saldo negatief worden in 2009 en er zou in 2010 een einde komen aan de ononderbroken daling van de rentelasten, die twintig jaar geleden begon. Het sneeuwbal effect van de overheidsschuld komt opnieuw op gang: de schuld stijgt van 89,3 % van het bbp eind 2008 tot meer dan 106 % van het bbp in 2014. Alle deelsectoren van de overheid dragen bij tot de budgettaire achteruitgang. Meer dan de helft van het overheidstekort situeert zich echter bij de federale overheid, mede als gevolg van de toename van de alternatieve financiering, die het tekort van de sociale zekerheid minder doet oplopen.

De publicatie 'Economische vooruitzichten 2009-2014' kan worden besteld, geraadpleegd en gedownload op www.plan.be.

Voor meer informatie:
Francis Bossier, 02/507.74.43, fb@plan.be
Igor Lebrun, 02/507.73.44, il@plan.be

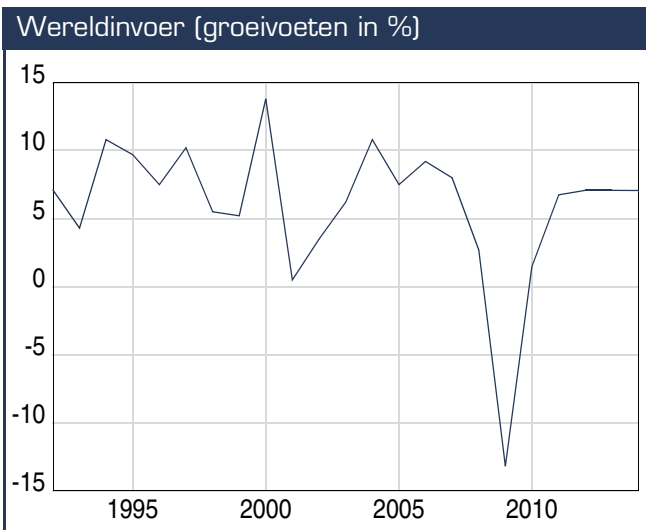
Samenvatting van de publicatie

Een naoorlogse mondiale recessie van ongeziene omvang...

De wereldeconomie werd in de eerste helft van 2008 aan het wankelen gebracht door de aanzienlijke stijging van de olie- en andere grondstoffenprijzen en kreeg het in de herfst zwaar te verduren door de escalatie van de financiële crisis. Daardoor viel de groei eind vorig jaar letterlijk weg. Die terugval zou in 2009 aanleiding geven tot een - sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog - ongeziene daling van de wereldhandel met meer dan 10 %. Door die economische malaise zouden de grondstoffenprijzen zich stabiliseren op hun lage niveau van eind 2008.

...die geen enkele grote economische zone spaart...

De terugval van de economische activiteit zou zeer uitgesproken zijn voor de OESO-landen, terwijl de economische groei van China en India sterk zou vertragen. Voor de Amerikaanse economie zou 2009 een bijzonder moeilijk jaar worden, met een daling van het bbp van 4 %. De eurozone en de Europese Unie zouden in diezelfde mate worden getroffen, al zouden sommige lidstaten zwaarder getroffen worden dan andere. Japan zou in 2009 één van zijn zwaarste recessies doormaken met een negatieve groei van ruim 6 %, een gevolg van zijn sterke afhankelijkheid van de buitenlandse handel. Voor het eerst sinds meer dan vijftig jaar, zou het mondiaal bbp met meer dan 2 % dalen.

...en uitzonderlijke economische maatregelen vergt...

Om de financiële crisis in te dijken, hebben veel landen spoedmaatregelen genomen om een aantal banken en verzekeringsmaatschappijen van het faillissement te

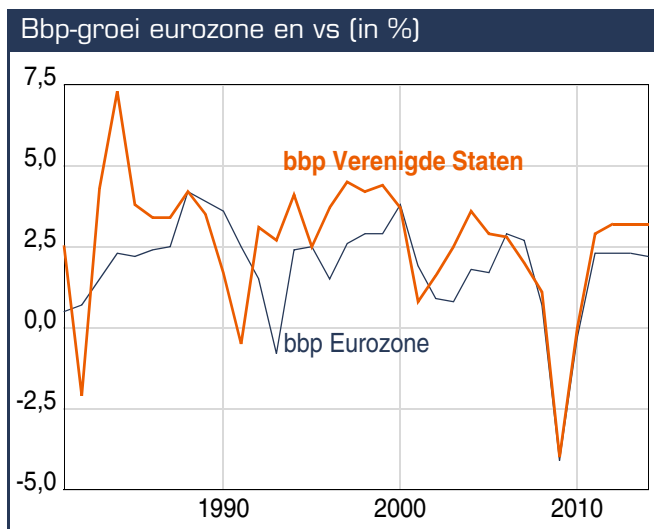
redden en de werking van het financiële systeem te ondersteunen. Ook het monetair beleid reageerde onmiddellijk. Bovendien hebben de meeste OESO-landen en sommige opkomende economieën (zoals China), naast het vrij laten werken van de economische stabilisatoren, budgettaire relanceplannen opgesteld.

... wat doet hopen op een bescheiden herstel in 2010...

Met de nodige maatregelen om de goede werking van de financiële markten te herstellen en met de steun van het monetair en budgettair beleid, zou het consumenten- en ondernemersvertrouwen zich langzaam herstellen en het herstel kunnen inluiden van de mondiale economische groei op kwartaalbasis begin 2010. Gegeven het kwartaalprofiel van 2009, zou het Amerikaanse bbp in 2010 echter stagneren op jaarbasis, terwijl het bbp van de eurozone nog licht zou dalen (-0,3 %). In Japan wordt geen heropleving van de activiteit verwacht vóór de tweede helft van 2010, waardoor het Japanse bbp volgend jaar nog zou dalen met 0,5 %.

..maar onvoldoende om op middellange termijn het activiteitsverlies ten gevolge van de crisis goed te maken.

Het macro-economisch scenario voor de periode na 2010 stelt dat het activiteitsverlies ten gevolge van de huidige crisis niet zal worden goedge maakt in de loop van de projectieperiode. Het scenario veronderstelt een terugkeer naar een jaarlijks groeitempo van de wereldeconomie in 2011-2014 dat vergelijkbaar is met dat van vóór het uitbreken van de crisis. Voor de eurozone zou de groei dan gemiddeld 2,3 % bedragen, terwijl het bbp in de Verenigde Staten zou stijgen met gemiddeld 3,2 %.

Na een dieptepunt in 2009 zou de inflatie in de eurozone opnieuw aantrekken.

Als gevolg van de economische malaise en de sterke daling van de grondstoffenrijzen tijdens de tweede helft van 2008, zou de inflatie in de eurozone fors dalen tot gemiddeld 0,6 % in 2009. Daarna zou de inflatie hernemen, maar onder 2 % blijven. Die beperkte inflatie wordt verklaard door de gematigde evolutie van de grondstoffenrijzen en van de loonkosten per eenheid product, door een toename van de reële korte rente en door een output gap die negatief blijft.

De Belgische economie belandt in de zwaarste recessie sinds meer dan een halve eeuw.

In die internationale context is het Belgische bbp in volume gedaald tijdens de tweede helft van 2008 en op jaarbasis slechts met 1,2 % toegenomen. In 2009 zou de economische activiteit in België met bijna 4 % dalen, wat de grootste daling is in meer dan zestig jaar. Ook in nominale termen zou het bbp nooit geziene daling van 1 % laten optekenen. In 2010 zou het (geleidelijk) herstel leiden tot een nulgroei van het Belgische bbp in volume. Vanaf 2011 zou de Belgische economische groei versnellen onder impuls van de internationale conjunctuur en een terugkeer van het vertrouwen bij de verschillende economische actoren. Het groeitempo van het bbp zou aldus opnieuw zijn historische trend benaderen (gemiddeld 2,3 % per jaar tijdens de periode 2011-2014).

De binnenlandse vraag krimpt in 2009 ondanks een toename van de overheidsconsumptie en de overheidsinvesteringen...

Aangezien de economische recessie het consumentenvertrouwen zwaar ondermijnt, zouden de particulieren dit jaar, ondanks de sterke groei van hun reëel beschikbaar inkomen (2,3 %), hun voorzorgssparen enorm verhogen en zo hun consumptie verminderen ten opzichte van vorig jaar (-0,6 %). De sterke terugval van de bedrijfsinvesteringen (-7,4 %) zou verklaard worden door de zeer sombere vraagvooruitzichten gecombineerd met een forse afbrokkeling van de rendabiliteit en het verstrengen van de externe financieringsvoorwaarden. De groei van de binnenlandse vraag zou bijgevolg duidelijk negatief zijn in 2009 (-1,6 %) ondanks een toename van de overheidsconsumptie (2 %) en de overheidsinvesteringen (1,2 %). De binnenlandse vraag zou in 2010 een voorzichtige heropleving kennen, hoewel de investeringen van de gezinnen en de ondernemingen blijven dalen. Vanaf 2011 zou de binnenlandse vraag gemiddeld met iets meer dan 2 % per jaar toenemen en de verschillende componenten ervan zouden opnieuw aansluiten bij hun trendgroei.

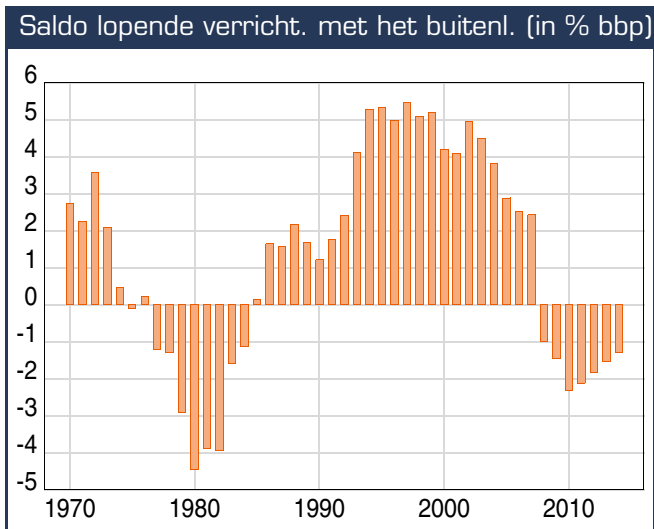
...terwijl de uitvoer ineenstort en pas opnieuw toeneemt in 2011...

Het volume van de Belgische uitvoer zou twee jaar op

rij dalen, zeer duidelijk in 2009 (-8,9 %) en in mindere mate in 2010 (-0,6 %). Tegelijk zou de daling van de invoer, aansluitend bij die van de finale vraag, iets minder uitgesproken zijn, zodat de netto-uitvoer in 2009 en 2010 zeer negatief zou bijdragen tot de bbp-groei. Vanaf 2011 zou de groei van de Belgische uitvoer (gemiddeld 4,8 %) opnieuw dicht aanleunen bij de historische groei. Ondanks een duidelijke toename van het invoervolume vanaf 2011 (4,5 %), zou de netto-uitvoer tussen 2011 en 2014 gemiddeld een licht positieve bijdrage (+0,2 procentpunt) leveren tot de groei van het bbp.

...zonder dat de lopende verrichtingen met het buitenland uit de rode cijfers komen.

Het saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland was in 2008 voor het eerst sinds 1986 negatief (-1 % van het bbp). Die evolutie van het saldo van de lopende rekening weerspiegelt vooral de hogere buitenlandse energiefactuur, maar ook andere factoren hebben daartoe bijgedragen. Ondanks de sterke daling van de internationale energieprijzen, zou het lopend tekort nog groter worden in 2009, aangezien de uitvoergerichte bedrijfstakken sterk zouden lijden onder het mondiale economische klimaat. In 2010 zouden het nog steeds vrij ongunstig internationaal klimaat en de stijging van de internationale energieprijzen het lopend tekort verder doen oplopen (-2,3 % van het bbp). Pas vanaf 2011 zou het tekort geleidelijk kleiner worden (-1,3 % van het bbp tegen 2014).

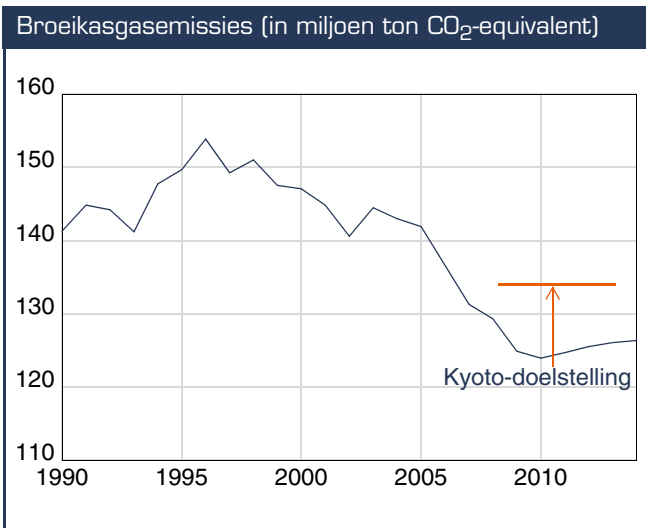

De daling van de energie-intensiteit zet zich verder...

De energie-intensiteit van het bbp zou opnieuw afnemen gedurende de projectieperiode. De historisch dalende trend zou hiermee bevestigd worden. De energie-intensiteit zou echter tijdelijk toenemen in 2009 omdat het bruto binnenlands energieverbruik minder sterk zou afnemen dan het bbp. Over de hele projectieperiode zou het bruto binnenlands energieverbruik zich stabiliseren.

...en de doelstelling inzake broeikasgasemissies uit het Kyoto-protocol zou ruimschoots worden behaald.

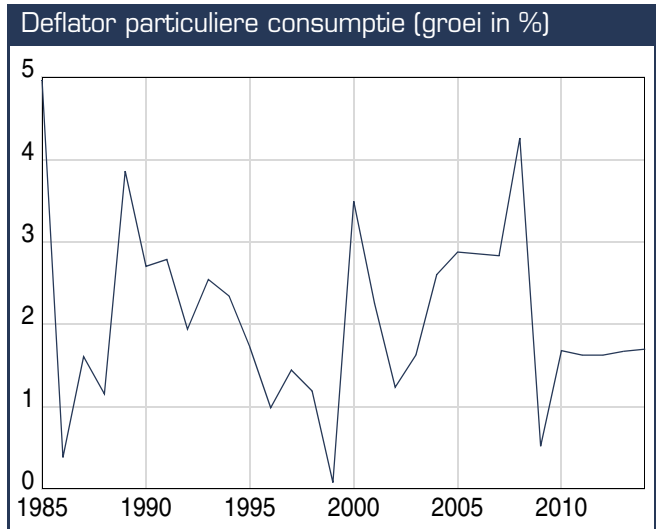
De doelstelling die België onderschreven heeft in het kader van het Kyoto-protocol impliceert een daling van de broeikasgasemissies met 7,5 % in de periode 2008-2012 tegenover 1990, wat overeenstemt met een niveau van gemiddeld 134,8 miljoen ton CO₂-equivalenten. Die doelstelling zou ruimschoots behaald worden aangezien de broeikasgasemissies gemiddeld 125,7 miljoen ton CO₂-equivalenten per jaar zouden bedragen in die periode, onder meer door een vermindering van de energiegebonden CO₂-emissies dankzij de geringe toename van het energieverbruik en de structurele wijziging van het energieverbruik. De daling van de CH₄- en N₂O-emissies dragen eveneens bij tot dit gunstig resultaat. De doelstellingen om het energieverbruik en de broeikasgasemissies verder terug te dringen tegen 2020, die voor België werden gedefinieerd in het kader van het Klimaat/Energiepakket van de EU, vormen een nieuwe uitdaging.

De Belgische inflatie zou bijna nul bedragen in 2009, vervolgens opnieuw stijgen, maar wel lager dan 2 % blijven.

Na een piek in 2008 (4,5 %), zou de Belgische inflatie, gemeten aan de hand van het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen, nog slechts 0,3 % bedragen in 2009 als gevolg van de val van de energieprijzen en de daling van de overige grondstoffenprijzen, met name de voedingsgrondstoffen. De recessie zou eveneens zwaar wegen op de groei van de kosten en de prijzen. Op middellange termijn zou de groei van het nationaal indexcijfer van de consumptieprijzen opnieuw toenemen maar wel lager dan 2 % blijven. Het behoud van een gematigde inflatie op middellange termijn weerspiegelt een beperkte stijging van de internationale energie- en voedingsgrondstoffenprijzen, de relatieve matiging van de binnenlandse kosten (met name de loonkosten) en het behoud van een negatieve output

gap tot het einde van de projectieperiode.

Loonsverhogingen die een verschuiving vertonen ten opzichte van de conjunctuur...

Rekening houdend met het laatste interprofessioneel akkoord en de sterke recessie, zou de gecumuleerde stijging van de bruto-uurlonen vóór indexering slechts 0,5 % bedragen tijdens de periode 2009-2010. Als gevolg van de vertraagde invloed van de hoge inflatie in 2008 op de indexering in 2009, bedraagt de gecumuleerde stijging van de nominale uurloonkosten toch 4,4 % over beide jaren. De uitzonderlijke daling van de productiviteit in 2009, zou de gecumuleerde toename van de loonkosten per eenheid product op 5,8 % brengen. In de veronderstelling dat de Belgische loongroei zich op het gemiddelde van onze drie voornaamste handelspartners afstemt, zou de groei van de nominale uurloonkosten gemiddeld 2,8 % per jaar bedragen tijdens de periode 2011-2014 (een toename van de bruto uurlonen vóór indexering van 1,1 % gecombineerd met een gemiddelde indexering van 1,7 %). Met een terugkeer naar een productiviteitsgroei die vergelijkbaar is met die voor de crisis, zou de groei van de loonkosten per eenheid product beperkt blijven tot gemiddeld 1,3 % per jaar.

...maar afgezwakt worden door de loonsubsidies.

Het bovenbeschreven loonkostenconcept houdt, conform de regels van de nationale rekeningen, geen rekening met de impact van de loonsubsidies. De verhoging van de algemene korting op de door te storten bedrijfsvoorheffing en de uitbreiding van de loonsubsidies voor nacht- en ploegenarbeid, vooral in 2009 en 2010, zouden de groei van de kosten van de factor arbeid gemiddeld met 0,1 procentpunt per jaar beperken tijdens de projectieperiode. Merk op dat de werkgeversbijdrageverminderingen geen matigend effect meer zouden hebben op de stijging van de loonkosten.

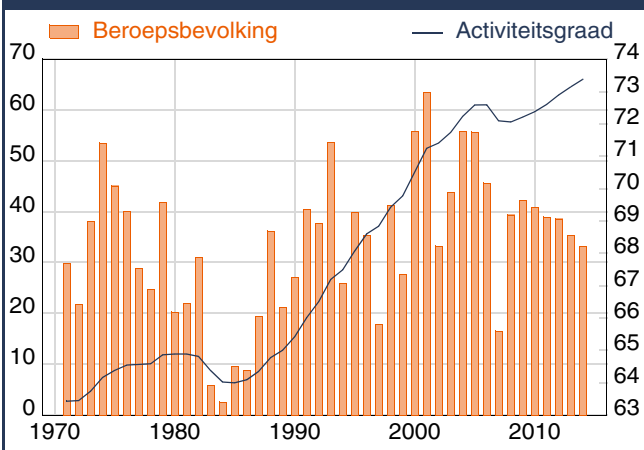
De groei van de bevolking op arbeidsleeftijd vertraagt...

Tijdens de periode 2009-2014, zou de bevolking op arbeidsleeftijd (15-64 jaar) met 185 000 eenheden stijgen. De toename is voornamelijk (en op het einde van de projectieperiode uitsluitend) het gevolg van een ruimschoots positief migratiesaldo, in een context waar de demografische ontwikkelingen buiten migratie op het einde van de projectieperiode de bevolking op arbeidsleeftijd neerwaarts beïnvloeden, doordat de naoorlogse babyboomgeneratie de pensioenleeftijd bereikt.

...maar de toename van het arbeidsaanbod blijft niettemin belangrijk...

De beroepsbevolking zou tijdens de projectieperiode met 229 000 eenheden toenemen, of gemiddeld met 0,7 % per jaar. De toename zou dus hoger zijn dan die van de bevolking op arbeidsleeftijd, ondanks de negatieve impact van de vergrijzing van de bevolking op arbeidsleeftijd op de activiteitsgraad. De globale activiteitsgraad zou stijgen van 72,1 % in 2008 naar 73,4 % in 2014, vooral als gevolg van de toename van de vrouwelijke activiteitsgraad enerzijds en van de activiteitsgraad van de bevolking tussen 50 en 64 jaar anderzijds. Die toename van de activiteitsgraad wordt afgeremd door de impact van de crisis op de instroom in het brugpensioen. Andere mogelijke kanalen waarlangs de crisis invloed kan uitoefenen op het arbeidsaanbod worden in deze vooruitzichten niet in aanmerking genomen (ontmoediging, uitstel van toetreding tot de arbeidsmarkt of vertraging van de migratiestroom).

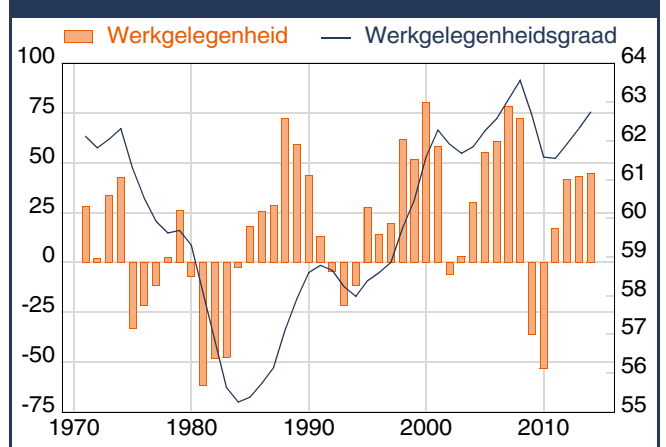
Beroepsbevolking (wijziging in duizenden pers.) en activiteitsgraad (in % bevolking op arbeidsleeftijd)

... terwijl de werkgelegenheid in 2009 en vooral in 2010 daalt alvorens opnieuw langzaam toe te nemen...

De impact van de financiële crisis op de binnenlandse werkgelegenheid moet zich nog in belangrijke mate laten voelen. Zo werd de bruuske daling van de activiteit in de marktsector tot dusver getemperd door een daling van de productiviteit en de aanzienlijke vermindering van de gemiddelde arbeidsduur. In die omstandigheden zou de werkgelegenheid dit jaar gemiddeld met 37 000 eenheden achteruitgaan, terwijl het verlies in 2010 zou oplopen tot 53 000 eenheden. De economische opleving in 2011 zou in dat jaar niet meer dan 17 000 banen opleveren door de herneming van de productiviteitsgroei en door de evolutie van de arbeidsduur, die opnieuw zou aanknopen met zijn historische trend (in de veronderstelling dat de crisis geen blijvend effect zal hebben op de gemiddelde arbeidsduur). Pas vanaf 2012 zou de jobcreatie weer aanzienlijk zijn (ruim 43 000 eenheden gemiddeld per jaar).

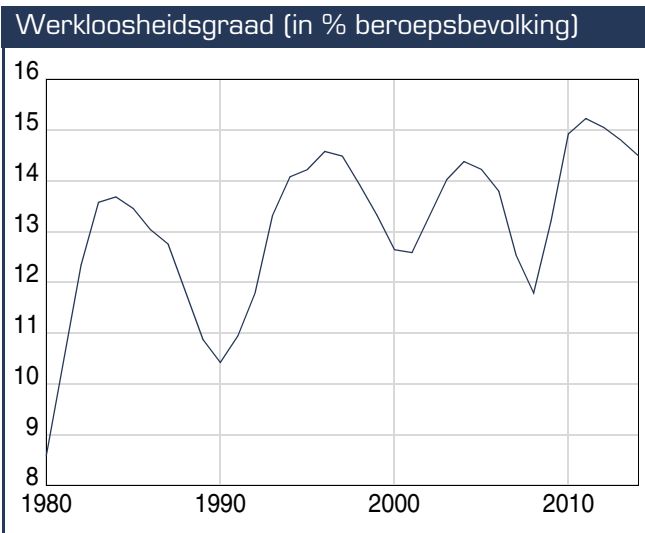
Werkgelegenheid (wijziging in duizendtallen) en werkgelegenheidsgraad (in % bevolking op arbeidsleeftijd)

... wat zich weerspiegelt in een recordwerkloosheid in 2011 en slechts een geringe afname daarna...

Het aantal werklozen¹ zou dit jaar fors toenemen (+78 000 eenheden), volgend jaar nog meer (+94 000), maar in geringere mate in 2011 (+22 000). De totale werkloosheidsgraad zou in drie jaar stijgen van 11,8 % tot 15,2 %, een nieuw naorlogs record. De werknemers jonger dan 50 jaar zouden de grootste slachtoffers van de crisis zijn aangezien hun werkloosheidsgraad stijgt van 10,3 % in 2008 tot 14,9 % in 2011. Daarna zou er een lichte afname volgen, waardoor de totale werkloosheidsgraad uitkomt op 14,5 % in 2014.

1. Administratief concept, inclusief de volledig uitkeringsgerechtigde niet-werkzoekende werklozen.

...en een gericht werkgelegenheidsbeleid vergt...

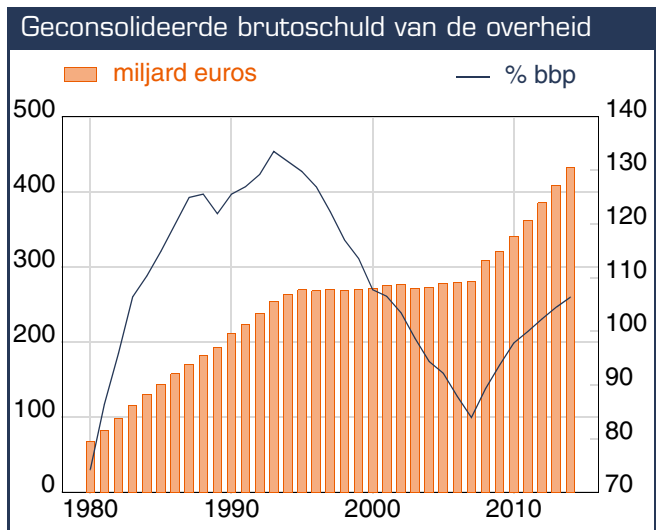
De jongeren, de laaggeschoolden en de tijdelijke werknemers lopen een beduidend groter risico om in 2009-2010 hun baan te verliezen. Er moeten maatregelen genomen worden om het risico te beperken dat ze zouden berusten in de werkloosheid - een fenomeen dat vaak wordt waargenomen tijdens zware recessies. In die context lijkt het weinig opportuun om de 'jongerenbonus' te schrappen, zoals beslist in het laatste interprofessioneel akkoord. Bovendien zou men ook de inspanningen moeten opdrijven om te vermijden dat jongeren toetreden tot de arbeidsmarkt zonder geschikte scholing en erop toezien dat ze toegang krijgen tot het activeringsbeleid, ook al kunnen ze geen aanspraak maken op een werkloosheidsuitkering.

De crisis zou het zwaarst wegen op de verwerkende nijverheid en een alsmar groter deel van de activiteit en de werkgelegenheid zou worden gecreëerd door de dienstensector.

De crisis zou de grootste impact hebben op de bedrijfstakken die het meest afhankelijk zijn van de uitvoer en de investeringen, met in de eerste plaats de verwerkende nijverheid. Zowel de werkgelegenheid als de activiteit in de verwerkende nijverheid zouden, gecumuleerd over de periode 2008-2010, dalen met bijna 9%. Ook heel wat dienstensectoren zouden worden getroffen; slechts twee bedrijfstakken zouden hun activiteit en hun werkgelegenheid nog zien groeien, nl. 'gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening' en 'overheid en onderwijs'. De verschillende bedrijfstakken zouden vanaf 2011 voor de toegevoegde waarde en vanaf 2012 voor de werkgelegenheid, opnieuw een groei laten optekenen die meer in lijn ligt van het langetermijngemiddelde. Zo zou de toegevoegde waarde van de verwerkende nijverheid tijdens de periode 2011-2014 gemiddeld met 2,1% per jaar stijgen en die van de marktdiensten met 2,6%. In 2014 zou ongeveer 77% van de nominale toegevoegde waarde en meer dan 80% van de binnenlandse werkgelegenheid worden voortgebracht door de dienstensector.

De overheidsfinanciën geven een sterke budgettaire impuls voor de economie in 2009-2010...

In 2008 werd reeds een ruimschoots negatief vorderingsaldo van de overheid (-1,2% van het bbp) opgetekend, alsook een forse toename van de overheidsschuld tot 89% van het bbp, vooral als gevolg van de steunmaatregelen aan de banksector. Het tekort zou, gegeven de gekende beslissingen, fors toenemen in 2009-2010 (-4,3% van het bbp in 2009 en -5,6% in 2010). De budgettaire impuls die aan de economie wordt gegeven, blijkt dus zeer sterk (in totaal 4,4% van het bbp). Over die twee jaar geeft de cyclische component die toe te schrijven is aan automatische stabilisatoren, de grootste budgettaire impuls (3,4% van het bbp), terwijl de daling van het structureel vorderingsaldo (1,1% van het bbp) zowel de trendmatige evolutie van de primaire uitgaven weerspiegelt als de impact van nieuwe discretionaire maatregelen, o.m. in het kader van de relanceplannen. De door de Belgische overheidsfinanciën verleende ondersteuning van de economische groei vloeit dus veeleer voort uit zijn intrinsieke kenmerken en uit de bestaande wetgeving - via de automatische stabilisatoren en de trendmatige evolutie van de primaire uitgaven - dan uit nieuwe maatregelen.

...en boeken, bij ongewijzigd beleid, een tekort van bijna 6% van het bbp op middellange termijn, terwijl de overheidsschuld fors toeneemt.

Bij ongewijzigd beleid zou het economisch herstel het overheidstekort niet doen afnemen en het zou in 2012 nog oplopen tot 6,1% van het bbp, een niveau dat in België niet meer werd genoteerd sinds het begin van de jaren negentig. De overheidsschuld zou vanaf 2012 opnieuw boven 100% van het bbp uitstijgen en de rentelasten zouden gestaag toenemen vanaf 2011. Daardoor ontstaat opnieuw een sneeuwbaaleffect, waarbij de overheidsschuld in procent van het bbp stijgt als gevolg van de rentelasten, die door diezelfde schuld worden gegenereerd. Het primair saldo zou vanaf 2009 voor het eerst in meer dan twintig jaar negatief worden. In

de periode 2011-2014 zou het primair tekort zich situeren tussen 1,4 en 2,1 % van het bbp.

Het structureel primair saldo gaat gedurende de gehele projectieperiode achteruit ...

De verslechtering van het structureel vorderingensaldo (met 3,1 % van het bbp over de periode 2009-2014) moet vooral worden toegeschreven aan die van het structureel primair saldo (met 2,5 % van het bbp). De rentelasten nemen weliswaar beduidend toe vanaf 2011, maar hun bijdrage is beperkter (0,6 % van het bbp). Aangezien de ontvangsten zich min of meer stabiliseren in procent van het bbp – voor zover de belastinggrondslagen parallel evolueren met het bbp – is de verslechtering van het structureel primair saldo te wijten aan het groeitempo van de primaire uitgaven.

... onder invloed van de groei van de overheidsuitgaven die veel hoger is dan de groei van de economie ...

In de periode 2000-2008 was die groei (gemiddeld 2,5 % in reële termen) reeds hoger dan de bbp-groei (gemiddeld 2,1 %) en werd de door de gedaalde rentelasten vrijgekomen budgettaire ruimte gebruikt voor diverse maatregelen en hervormingen. Bij ongewijzigd beleid verzwakt dat groeitempo niet in de periode 2009-2014 (gemiddeld 2,8 %), terwijl de economische groei aanzienlijk verzwakt (tot gemiddeld 0,9 %). Vooral de sociale uitgaven zouden sterk groeien (gemiddeld 3,5 %), terwijl de uitgavenstijging voor de lonen en de aankoop van goederen en diensten veel beperkter zou blijven (gemiddeld 1,7 %).

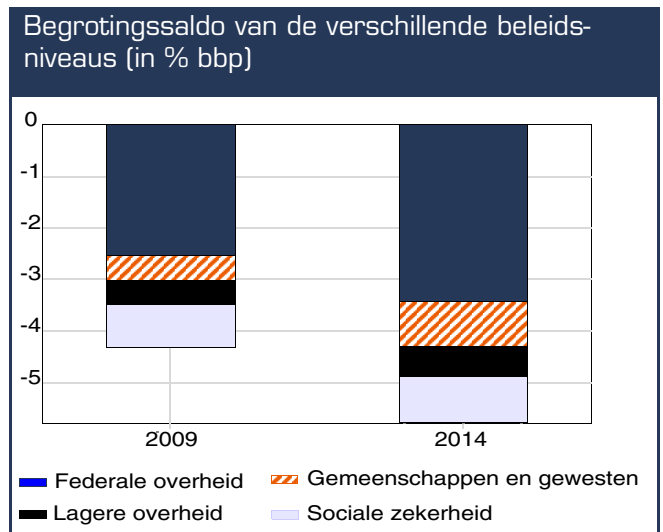
... en bemoeilijkt de afweging tussen ondersteuning van de groei en de noodzakelijke financiële geloofwaardigheid.

De budgettaire achteruitgang in de projectie bemoeilijkt de keuze tussen beleidsmaatregelen ter ondersteuning van de activiteit en het behoud van de noodzakelijke financiële geloofwaardigheid. Het is essentieel dat het overheidstekort en de terugbetaling van de schuld op vervaldag, vlot en aan een zo laag mogelijke rentevoet kunnen gefinancierd worden. Door de hoge overheids-schuldratio en de bankencrisis, die een massale budgettaire ondersteuning heeft gevergd, zijn de Belgische overheidsfinanciën echter kwetsbaar geworden. De budgettaire kosten van de vergrijzing vormen een bijkomende risicofactor voor de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op lange termijn, maar in de huidige context is de houdbaarheid van de overheidsfinanciën op korte en op middellange termijn de hoofdbekommernis geworden.

De verdeling van het tekort over de verschillende beleidsniveaus is ongunstig voor de federale overheid ...

De verdeling van het globaal begrotingstekort over de

verschillende beleidsniveaus weerspiegelt de interactie tussen de verslechterde macro-economische context en de complexe regels die gelden voor de overdrachten en de toewijzing van de ontvangsten, die vooral gaan naar enerzijds de gewesten en de gemeenschappen en anderzijds naar de sociale zekerheid. In 2009 zou de federale overheid meer dan de helft van het tekort voor haar rekening nemen (2,5 % van het bbp) terwijl het tekort van de sociale zekerheid 0,8 %, voor de gewesten en gemeenschappen 0,5 % en voor de lagere overheid eveneens 0,5 % van het bbp zou bedragen. Tegen 2014 zou de toestand nog even ongunstig zijn voor de federale overheid. Haar tekort zou dan 3,4 % van het bbp bedragen, tegenover 0,9 % voor de sociale zekerheid, eveneens 0,9 % voor de gewesten en gemeenschappen en 0,6 % van het bbp voor de lagere overheid.

... terwijl de financieringsmechanismen van de sociale zekerheid de stijging van haar tekort afremmen.

De sociale zekerheid ondervindt uiteraard de negatieve impact van de recessie en van de relatief zwakke heropleving van de economische groei op haar ontvangsten uit bijdragen en op de werkloosheidsuitgaven. De overige financieringsbronnen worden echter niet aangetast door de crisis, aangezien de belangrijkste bronnen van alternatieve financiering ofwel een toekenning van vaste of zo goed als vaste bedragen impliceren, ofwel een verhoging van de toegekende bedragen om het verlies uit bijdragen te compenseren (in het geval van het financieringssysteem van de ziekteverzekering dat begin 2007 werd ingevoerd). In totaal stijgen de socialezekerheidsontvangsten met 1,3 % van het bbp over de projectieperiode, terwijl de uitgaven met 2,7 % van het bbp toenemen.

De "Economische vooruitzichten 2009-2014" werden opgesteld aan de hand van de beschikbare informatie op 15 april 2009.

TABEL 1 - Voornaamste macro-economische resultaten

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Gemiddelde van de periode	
								2003-2008	2009-2014
VRAAG EN PRODUCTIE (kettingeuro's, referentiejaar 2000)^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren ^a	0,9	-0,6	0,3	1,6	1,8	1,9	1,9	1,4	1,1
- Consumptieve bestedingen van de overheid	2,7	2,0	1,7	2,0	2,1	2,0	2,0	1,6	2,0
- Bruto-investeringen	4,3	-5,4	-0,9	3,0	3,0	1,9	2,4	4,8	0,7
. Ondernemingen ^b	6,3	-7,5	-1,5	2,6	2,9	3,6	3,4	4,9	0,6
. Overheid	-0,4	1,2	5,6	12,9	7,0	-10,8	-3,6	1,6	2,1
. Woongebouwen	0,9	-1,8	-1,3	1,1	1,8	2,0	1,9	5,6	0,6
- Voorraadwijziging ^c	0,3	-0,4	0,2	0,3	0,0	-0,0	0,0	0,2	0,0
- Totale binnenlandse vraag	2,4	-1,6	0,6	2,3	2,1	1,9	2,0	2,4	1,2
- Uitvoer van goederen en diensten	2,2	-8,9	-0,6	4,6	4,9	4,8	4,7	3,6	1,6
- Totale finale vraag	2,3	-5,1	0,1	3,3	3,3	3,2	3,3	3,0	1,3
- Invoer van goederen en diensten	3,6	-6,4	0,2	4,4	4,6	4,5	4,5	4,1	1,9
- Bruto binnenlands product	1,2	-3,8	-0,0	2,4	2,4	2,2	2,2	2,1	0,9
- Bruto binnenlands product (lopende prijzen)	3,2	-1,0	1,7	4,1	4,1	3,9	4,0	4,4	2,8
PRIJZEN EN KOSTEN^(*)									
- Consumptieve bestedingen van de particulieren	4,2	0,5	1,7	1,6	1,6	1,7	1,7	2,8	1,5
- Gezondheidsindex	4,2	1,1	1,5	1,7	1,7	1,7	1,7	2,2	1,6
- Bruto-investeringen	3,7	1,2	1,9	1,1	1,2	1,1	1,2	2,5	1,3
- Uitvoer van goederen en diensten	3,5	-4,2	0,1	1,6	1,5	1,7	1,8	2,4	0,4
- Invoer van goederen en diensten	6,0	-6,0	0,3	1,5	1,5	1,6	1,7	3,0	0,1
- Ruilvoet	-2,4	1,9	-0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	-0,6	0,3
- Bruto binnenlands product	2,0	2,9	1,7	1,7	1,7	1,7	1,7	2,2	1,9
- Langetermijnrente (10j.)									
. nominaal	4,4	3,9	4,0	4,9	4,9	4,9	4,9	4,0	4,6
. reëel	0,1	3,4	2,4	3,3	3,3	3,2	3,2	1,2	3,1
- Kortetermijnrente (certificaten, 3m.)									
. nominaal	3,7	0,7	0,5	1,2	2,3	3,0	3,3	2,8	1,8
. reëel	-0,6	0,2	-1,2	-0,4	0,7	1,3	1,6	-0,0	0,4
WERKGELEGENHEID									
- Werkgelegenheid (in duizendtallen)	4436,5	4399,9	4346,6	4363,8	4405,5	4448,8	4493,3	4273,1	4409,7
. wijziging in duizendtallen	71,6	-36,6	-53,2	17,2	41,7	43,3	44,5	48,7	9,5
. wijziging in %	1,6	-0,8	-1,2	0,4	1,0	1,0	1,0	1,1	0,2
- Werkloosheid, definitie FPB (in duizendtallen)	600,5	678,9	772,8	794,5	791,3	783,2	771,8	672,4	765,4
. wijziging in duizendtallen	-32,9	78,3	93,9	21,7	-3,2	-8,1	-11,4	-7,2	28,5
- Werkloosheidsgraad, definitie FPB	11,8	13,2	14,9	15,2	15,1	14,8	14,5	13,5	14,6
- Werkzoekenden (in duizendtallen)	499,7	584,6	682,4	706,3	704,4	696,5	684,2	550,1	676,4
. wijziging in duizendtallen	-25,8	84,9	97,8	23,9	-1,9	-7,9	-12,2	1,4	30,8
- Productiviteit per uur (marktbedrijfstakingen) ^(*)	-0,0	-2,2	0,7	1,7	1,5	1,3	1,4	1,1	0,7
INKOMENS									
- Reëel uurloon (marktbedrijfstakingen) ^(*)	-0,4	2,5	-0,6	0,5	1,0	1,3	1,5	-0,1	1,0
- Loonkosten per eenheid product (marktbedrijfstakingen) ^(*)	3,6	5,2	0,5	0,5	1,2	1,8	1,9	1,5	1,8
- Reëel beschikbaar inkomen van de particulieren ^(*)	0,0	2,3	-0,1	2,2	1,9	2,0	2,1	0,8	1,7
- Spaarquote van de particulieren ^a	13,0	15,3	15,0	15,4	15,4	15,5	15,5	13,4	15,4
- Loonmassa in % van het nationaal inkomen	50,9	52,1	51,7	51,2	51,1	51,2	51,4	50,3	51,5
- Winstmarge van de ondernemingen ^d	30,0	28,7	29,5	30,2	30,5	30,5	30,5	29,7	30,0
- Brutorendement van de kapitaalvoorraad ^e	16,4	14,9	15,0	15,6	16,0	16,2	16,3	16,5	15,7

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Gemiddelde van de periode 2003- 2009-	
								2008	2014
OVERHEIDSFINANCIËN									
- Verplichte afhoudingen(**)	43,5	43,2	43,1	43,0	43,1	43,2	43,4	43,9	43,2
- Vorderingenoverschot (+) of -tekort (-) van de gezamenlijke overheid									
. in miljard euro	-4,1	-14,8	-19,4	-21,4	-23,1	-23,1	-23,5	-2,3	-20,9
. in % van het bbp	-1,2	-4,3	-5,6	-5,9	-6,1	-5,9	-5,8	-0,7	-5,6
- Overheidsschuld									
. in % van het bbp	89,3	93,8	97,9	100,0	102,3	104,5	106,4	91,1	100,8
VERRICHTINGEN MET HET BUITENLAND									
- Netto-uitvoer									
. in miljard euro	-1,2	-3,3	-6,1	-5,7	-4,9	-3,7	-2,9	9,1	-4,4
. in % van het bbp	-0,3	-1,0	-1,7	-1,6	-1,3	-1,0	-0,7	3,0	-1,2
- Saldo van de lopende verrichtingen met het buitenland									
. in miljard euro	-3,4	-5,0	-8,1	-7,7	-6,9	-6,0	-5,3	7,5	-6,5
. in % van het bbp	-1,0	-1,4	-2,3	-2,1	-1,8	-1,5	-1,3	2,5	-1,8
GROEI VAN DE BEDRIJFSTAKKEN(*) (toegevoegde waarde tegen basisprijzen in volume)									
- Industrie (totaal), waarvan	0,1	-6,0	-0,2	2,5	2,4	2,0	2,0	1,8	0,4
. Verwerkende nijverheid	-0,6	-7,6	-0,4	2,6	2,2	1,9	1,8	0,8	0,1
. Bouw	1,7	-2,8	0,7	3,0	3,3	2,5	2,8	3,7	1,6
- Marktdiensten, waarvan	1,8	-3,9	-0,0	2,7	2,6	2,5	2,6	2,5	1,1
. Vervoer en communicatie	2,5	-6,8	-3,4	2,5	3,7	3,6	3,6	1,6	0,5
. Overige marktdiensten ^f	1,7	-3,5	0,5	2,8	2,5	2,4	2,5	2,6	1,2
- Niet-verhandelbare diensten	2,3	0,4	1,2	1,4	1,6	1,7	1,7	1,2	1,3

- a. Huishoudens en izw's ten behoeve van de huishoudens.
- b. Exclusief de investeringen van bepaalde overheidsbedrijven die opgenomen zijn in de bruto-investeringen van de overheid.
- c. Bijdrage tot de bbp-groei.
- d. Bruto-exploitatieoverschot in % van de toegevoegde waarde tegen basisprijzen - marktsector zonder landbouw.
- e. Bruto-exploitatieoverschot in % van de kapitaalvoorraad tegen vervangingskost - marktsector zonder landbouw.
- f. Inclusief handel en horeca, krediet en verzekeringen, gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening.

(*) Groeivoeten in %

(**) Geheel van fiscale en parafiscale afhoudingen in verhouding tot het bbp.